

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Spes & Fiducia, Cuius Iudicisqve Dei, Erga Homines In Hac
Vita Existentes, Firmata**

Stengel, Georg

[S.l.], 1645

Capvt. XVI. Summa Dei, etiam in malos, bonitas, quàm immeritò nonnullos
offendat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49823](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49823)

C A P V T XVI.

*Summa Dei etiam in malos bonitas,
quam immeritò nonnullos
offendat?*

§. I.

Pharisæi Christi bonitate offensi.

Vid miremur, his judicijs alios v-
ti, alios abuti? cum nonnulli ipsam
DEI bonitatem trahant in malitię
tuę nutrimentum. Quod videns Servator,
Ioanni renunciari iussit: *Ceci vident: claudi* *Match. ix.*
ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, *6.*
mortui resurgunt, pauperes euangelizantur: &
beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me.
Nempe fuerunt etiam tunc, qui, mortis oc-
casionem acceperunt, vnde vitam haurire
debuissent. An non enim miraculis tam
splendidis, ad credendum moueri eos oport-
uit? illi verò scandalizati, etiam moti sunt,
ad accusandum. Ea scilicet fuit Scribarum,
ea Phariseorum malitia, vt offenderentur,
quòd ad peccatorem diuertisset; quòd cum
peccatoribus manducaret; quòd à muliere pec-
catrice se tangi pateretur; quòd sabbatis homi-
nes curaret: denique in principe demoniorum
dicebant, eum *demonia eycere.* adeò *petra* *Isa. 8. 143*
Z a scandale

Rom. 9. 33. *scandali, & lapis offensionis, positus in ruinam multorum fuit: sed non credentium. nam,*
 Luc. 2. 34. *credentibus lapis summus, angularis, electus*
 1. Petr. 2. 6. 7. *fuit, teste S. Petro.*

§. II.

Cur Deus sæpe differat punire peccatores?

D. Dionys. ep. ad Demoph.

Tales Pharifæi etiam nunc reperiuntur, qui inde scandalum rapiunt, ex Mundi gubernatione; unde maximè rapi deberent in admirationem immensæ bonitatis Dei. Ut enim quibusdam nimis feuerus, ita alijs nimis clemens esse videtur. Non repetam hîc, quod alibi attuli è D. Dionysio, de Carpo Episcopo, Idololatram, & eum, qui se ab Idololatra seduci passus est, vita indignos iudicante, agrèque ferente, quòd eos terra sustineret. Ad cuius morem multi vindictâ ardentes, offendi se non dissimulant, si non toties Deus sua fulmina mittat, quoties homines peccant. Non habet Dominus iram compendiosam; longanimis est, patiens est, bonus est, misericors est, justus est; differt, ne præcipitare videatur; patitur, ut det exemplum; expectat tempus, quia expectat pœnitentiam; quæ si non sequatur, moram pœnâ compensat. Hoc pertinet ad infinitam

finitam illius excellentiam, qui, quia in se optimus est, est etiam alijs summè bonus, bonitate, vt vocant, *respectiua*. Hac omnibus creaturis se communicat, sed intelligentiâ præditis, modo insuper peculiari; nempe sub vltimi finis ratione, ad quem vt nos dirigat perducâtque, donis cumulat, & ijs, quibus nos, tanquam causa efficiens naturalis, conseruans, prouidensque regit; & per quæ efficimur *diuina consortes natura*, vt dixit, quem S. Dionysius *Theologorum decus supremum & antiquissimum columen* nominauit. Inter hæc dona autem, sunt variæ virtutes, quas nos vult (etiam indignis benefaciendo) docere.

S. Dionysius cap. 3. diuin. nom.

§. III.

Ex clementia Dei, bonitas illius agnoscitur, nostra excitatur.

Prima est, vt hanc ipsam bonitatem, in Deo agnoscamus & credamus. Nam, vt Clemens Alexandrinus dixit: *bona facere, est Dei natura, vt ignis calefacere, & lucis illuminare*. Sic multorum natura, aut malitia potius velut in naturam versa, est *mala facere*, omnes accusare, omnes calumniari, omnes offendere, instar echini, vbicunq; eum tangas, aculeati; immò instar *decem cornua* Apoc. 13.

Clem. Alex. 1. Strom. c. 8.

Z 3

haben= 3:

In Pimā-
dro c. 4.
Plotin.
Ennead.
6.1.7.c.22.

habentium diabolorum. Secunda caussa est, vt sciamus, vnde & nos boni fieri possimus, atque ita in spem erigamur. Nam, vt vel Hermes tradidit, Deus est *bonum bona faciens, bonum efficiens*: vel, vt Plotinus docet, *Deus est bonum, cetera bona, vt amari possint, quasi colorans, & hoc ipso amabilia reddens*. Apelles te bonum pictorem; Praxiteles bonum sculptorem, aut statuarium; Galenus bonum medicum; Deus bonum hominem, faciet, vt nōris, à quo magistro discere debeas pietatem. Tertia caussa est, vt homo, se, cum diuina gratia, bonitatis illius capacem faciat. Siquidem, vt ex mente Platonis Alcinous loquitur, *Deus bonus est, quoniam in omnia, pro cuiusq; facultate, sua beneficia, confert, cum omnis boni caussa sit*. Vt ergo minus vasculum minus balsami capit, & in maiore plus potest comprehendi; sic diuina bonitas in eos se se copiosius effundit, qui sinum magis dilatant. Audi Saluatorem: **Luc. 7. 47.** *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*. Vbi D. Gregorius ait: *Tanto ergo amplius peccati rubigo consumitur, quanto peccatoris cor magno charitatis igne concrematur*. Nam vtique qui ex amore Dei magis dolet, se Deum offendisse, venia se reddit digno-

digniore, capaciorque fit maioris gratiæ
diuinæ infundendæ. Sic oleum stetit, cum 4. Reg. 4.
vas non superesset; quod tam diu fluxit, s.
quàm diu filij matri suæ oleum infundenti
vasa offerre potuerunt.

§. IV.

*Clementia Dei docet nos etiam in-
gratos esse beneficos.*

Quarta causa est, ne nos à benefaciendo
excusemus, dicentes, littus frustra arari, &
nequicquam in saxis seminari: esse enim ho-
mines quosdam, sicut ficum aridam, sicut
terram sterilem, inutiles, ingratos, immò
qui tanquam militares illi Leopardi, bene-
ficijs peiores fiant. Quis actum libenter a-
git? quis Aethiopem lauare, aut laterem
conatur? Hæc omnia refutat diuina boni-
tas, quæ quos redemisset, nisi etiam pro ini-
micis suis voluisset Dei Filium, in cruce, im-
molari? Philo, qui Hebræorum Plato dictus
est, in hunc modum differit: *Benignus cum
sit Deus, largitur bona omnibus etiam imper-
fectis, inuitans eos, ut æmulatores virtutis, atq;
participes fiant, ostentansq; immensas suas diui-
tias, quòd sufficiant etiam ijs, qui non magnam
utilitatem inde capiunt. Hoc autem alijs rebus
declarat manifestissimè; quoties enim pluit in*

Matth. 5.
45.

Philo. l. i.
allegor.

Matth. 5.
44.

mare, fontes producit in desertissimis locis, tenuem & asperam, sterilemque terram rigat inundans fluminibus, quid aliud exhibet, quam nimietatem diuitiarum benignitatisque sue? Eadem est causa, ob quam nullam animam sterilem boni creauit, quamuis sint quedam, quibus hoc est inutile. Vides pulcherrimum summi DEI exemplum, cuius imitationem ipse vrgens ait: *Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos: & orate pro persequentibus, & calumniantibus vos: ut sitis filij Patris vestri, qui in caelis est: qui solem suum oriri facit super bonos & malos: & pluit super iustos & iniustos.* Imitare, ô homo, tuum Conditorum, benefac etiam beneficia contemnentium. Si malus est ille, tanto tu melior esto. Fac tu, quod boni solent, si vis esse bonus; si ille respuit tuum munus, non tu idcirco desinis esse bonus; sed ille se malum esse demonstrat. Imitetur ille diabolum, tu imitare Deum, qui ad poenitentiam prouocat amando, nec raro indulgendo corrigit. Quinta causa est, ut nos manu ducat ad cultum, inuocationemque Sanctorum, per quos, etiam desperatissimis manum porrigit, ut resurgant.

Pl. 138. 17. Sic nimis honorificati sunt amici tui Deus; & præcipue tua atque misericordia Mater Maria, Virgo,

Virgo clementissima, & refugium peccatorum,
 à te constituta, per quam non riuulos, sed
 fluuios immensæ bonitatis tuæ effudisti:
 quos huius voluminis angustijs includere,
 planè temerarius sit conatus. In confesso
 est, angustiùs illam, quàm per tam prodi-
 giosam beneficentiam, inclarescere non po-
 tuisse. Nam sicut in Psal. 49. 15. Deus af-
 flicto dicit: *Ernam te, & honorificabis me;* ita
 meritò etiam Mater Dei, ab ijs, quos eruit,
 in toto orbe terrarum honorificatur.

§. V.

*Christus adulteræ clemens, Phariseos
 in ruborem dat.*

Eant nunc Aristarchi, murmurent Theo-
 nes, & dentem exacuant; inde Deo gloria
 nascitur, vnde illi occasionem sumunt con-
 uitiandi. Primum exemplum est, quia hac
 mente adduxerunt Christo *Scribæ & Phari-* Ioan. 8. 3.
sæi mulierem in adulterio deprehensam, & sta-
tuerunt eam in medio, fingentes scilicet, se
 Christi iudicio stare velle; quamuis scrupu-
 lum subijciebant: *In lege Moyses mandauit*
nobis huiusmodi lapidare, quid tu dicis, ap-
probasne legem, an reprobas? Hoc, totum
dicebant tentâtes eum, ut possent accusare eum.
 Sciebant enim eum misericordiam profiteri Ita S. Aug.

Z 5 & man-

Serm. 47.
de verb.
Dom.

S. Augu-
stin. tract.
33.

& mansuetudinem. Quare si, lapidandam, dixisset, clamassent, eum tam misericordem, clementemq; non esse, quàm videri vellet, ut qui mulierem capitis damnasset; si non lapidandam, ipsum igitur lapidandum, ut qui legem Moyſis violaret. *Sed Dominus in respondendo, & justitiam servaturus est, inquit S. Augustinus, & à mansuetudine non recessurus. Non dixit: Non lapidetur, ne contra legem dicere videretur. Absit autem, ut diceret, Lapidetur. Venit enim non perdere, quod inuenerat, sed querere, quod perierat. Quid ergo respondit? Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. Hac scilicet vox justitiae est: Punietur peccatrix, sed non à peccatoribus. Audiuimus vocem justitiae, audiamus & mansuetudinis. Nec ego, inquit, te condemnabo. Sed quid est, Domine? faues ergo peccatis? Non planè. Attende, quod sequitur: Vade, & amplius noli peccare. Ergo & Dominus damnauit, sed peccata, non hominem. Sic veritas, sic sapientia, sic ipsa, cui calumnia perabatur, justitia, & adulteram pariter, & adulteræ accusatores emendauit. Illa bonitate correcta est; istis ad propriam conscientiam remissis, vel apertè in terræ puluere scriptum, vel tacitè in pectore dictum est: *Festucam,**

Matth. 7.
3.

quæ

qua in oculo est fratris tui, vides, trabem autem, qua in oculo tuo est, non vides? Hæc est imago Sap. 7. 26.
bonitatis illius, quæ etiam, inter ipsam Scribarum & Phariseorum malitiam; enim uero, in adulteram in flagranti delicto deprehensam, explendescit.

§. VI.

Christus Magdalena, contra Phariseum patronus; & cur uni Deus donet, non item alteri, quod peccauit?

Alterum exemplū offensi bonitate Pharisei Lucas exhibet, in Magdalena, *quæ erat Luc. 7. 38.*
*in ciuitate peccatrix, quæ stans retro secus pedes Christi, lachrymis capit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes eius, & unguento ungebat. Videns autem Phariseus, qui vocauerat eum, ait intra se, dicens: Hic si esset Propheta, sciret utiq, quæ & qualis est mulier, quæ tangit eum, quia peccatrix est. Vides hîc bonitatem Christi, & peruersum iudicium Pharisei? Ille suscipit resipiscentem; iste indignatur Pastori ouem suscipienti. Christus fidem & dilectionem mulieris; Phariseus peccatricis delicta intuetur. Christus clementer, Phariseus S. Aug. l. 50 homil. 23.
 temerè & impiè iudicat; nempe putat, ignorare Christum, qualis sit mulier, cum ille
 non*

non solum mulieris mores, sed ipsius etiam
 Pharisei cogitationes perspectas haberet.

Dio. l. 41. Caium Iul. Caesarem laudant Scriptores,
 quod, cum in scrinijs Pompeij secretae litte-
 rae repertae essent, ex quibus, quo plerique
 animo, & erga Pompeium, & contra se fuif-
 sent, deprehendere potuisset, neque lege-
 rit eas, neque descripsit, sed extemplo
 cremavit, ne quid acerbius in quenquam sta-
 tuere cogeretur. Quantis laudibus dignus
 est Deus, cuius illa vox est: *propitiabor ini-*
Jerem. 31. *quitati eorum, & peccati eorum non memora-*
34. *bor amplius?* Igitur Phariseus perversè Chri-
 stum, & non ex vero, sed de suo ingenio iu-
 dicavit. Cum enim turgido inflatus Spiri-
 tu, sanctum se esse profiteretur, quasi pro-
 pheticum illud dicens: *Discede à me, & noli*
Isa. 52. 11. *me tangere, quia mundus sum;* offende-
 tur, quod se Christus à muliere peccatrice
 contrectari pateretur: quemadmodum &
 illi alij, qui dicebant: *Quare cum Publica-*
Matth. 5. *nis & peccatoribus manducatis & bibitis?* At
30. non tali spiritu erat humilis & humilitatis
 Magister; ut medicus aegrotos, oves ut Pa-
 stor, peccatores recipiebat ut Saluator; &
 pro hac bonitate sua, qua amari merebatur,
 hominum linguas passus est. Nempe ut, qui
 oculis

oculis malè affecti sunt, luce; ita pessimi qui-
que ipsa offenduntur bonitate. At ignoscit
vni, non ignoscit alteri? *Quòd DEVS alijs
gratuita vocatione conuersis misericordiam lar-
gitur indebitam, non ad dispensatoris iniustiti-
am, sed ad donantis misericordissimam libera-
litem, veritatis ratione referendum est. An
audebit debitor creditorem iniquitatis arguere?
si alteri donans ab eo, quod debitum exegerit?
Si ergo inter contractus hominum, nullus ex
hoc presumptionis locus est, ut à se dicat debitor
iniuste exigi, quia scit alij debitori ab eodẽ, quod
debebat, creditore donatum: quis in tantam in-
saniam prophane vocis erumpat, ut iniustitia
Deum arguat, si vni indebitam donauerit gra-
tiam, & alteri debitam reddiderit pœnam? Ita
est, & tamen est, qui murmuret.*

§. VII.

*Deus patri Filium prodigum recipienti similis
iniustos patitur murmuratores.*

Sed non idcirco Deus desinit esse bonus,
qui eiusmodi murmuratori respondet: *An
oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum?
itẽmque: Non licet mihi, quod volo, facere?
Quod est tertium exemplum, cui, vt quar-
tum addam: Verum est, multos, cum filio
illo adolescentiore, accepta substantia sua,
peregrè,*

S. Aug. l.
de. Præ-
dest. &
gratia.
cap. 3.

Matt. 20.
15. Luc. 15.
12.

peregrè, à Deo proficisci, atque *in regione longinquam*, & *ibi dissipare substantiam suam* (omnes dotes spirituales, cum ipsa diuina gratia animaque sua) *uiuendo luxuriose*: neque dignos esse, qui, fame coacti, domum reuertentes à Patre cœlesti recipiantur. Deus tamen sua bonitate dignum iudicat, vt etiam tales recipiat. *Cum* igitur *adhuc longè est talis*, videt illum pater ipsius, & misericordia mouetur: vnde vltro *accurrens cadit super collum eius*, & *osculatur eum*. Gaudet enim conuersione hominis à peccato respiscen-
 tis. Et tam prompta est illius misericordia, vt præstò sit ad se venire volentibus, illisq; obuiam occurrat, qui consilia, de vita mu-
 Pf. 10. 17. tanda moliri incipiunt. Nam, *desiderium pauperum exaudivit Dominus, preparationem cordis eorum audivit auris tua*, ait David. Et
 Psal. 31. 5. iterum: *Dixi: confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem*
 Isa. 65. 24. *peccati mei. Et erit*, inquit Deus, *antequam clament, ego exaudiam; adhuc illis loquentibus, ego audiam*. Qua de caussa dicebat Nathanieli Seruator: *Priusquam te Philippus vocaret, cum esses sub ficu, vidi te*. Certè sit licet indignus peccator, quem respiciat summa illa maiestas, tamen tantò est miseri-
 or, &

or, & hinc miserabilior, quanto ipsa miseratione indignior. Vbi enim maior miseria, ibi maior est causa miserendi. Et quem decet misericordiam magis tangi, quam Patrem? quem magis par est, miserrimis succurrere, quam felicissimum? Si, apud Angelos, *ma-* Luc. 15. 7.
ius est gaudium, super uno peccatore poenitentiam agente, quam super nonaginta novem iustis, qui non indigent poenitentia; cur non idem gaudium sit, apud Dominum Angelorum? Qui tamen de hac ipsa bonitate sua necessarium ducit, se excusare, sicut pater ille, tum apud seruos, tum, apud maiorem natu filium, se se excusavit. Ne enim serui mirarentur, tam splendidum, propter vnum seminudum adolescentem, & degenerem natum, apparari conuiuium, dixit: *Quia hic filius meus mortuus erat, & reuixit.* Nimirum etsi veste scissili & lacera amictum, etsi vultu squallidum, & pallore extremam famem restante luridum; tamen filium suum agnoscit; & quem dudum perditum atque pro mortuo habuerat, non aliter censet accipiendum, ac si à mortuis extitisset. Quid ni serui mirati essent tantam bonitatem? cum *filius ipse eius senior in agro astitum diei &* Luc. 15. 25.
laborem passus, re intellecta, indignatus sit,
 & no-

& noluerit introire, patrique ad eam egredienti, ac ad conuiuium roganti dixerit: *Ecce tot annis seruius tibi, & nunquam mandatum præterini, & nunquam dedisti mihi hædum, ut cum amicis meis epularer: sed postquam filius tuus hic, qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum.* Ad hunc modum, multi, qui se putant semper vitâ vixisse illibatam, tacita cogitatione, indignantur, quando vident grauissimos & publicos peccatores maximis donis diuinis ornari, & sæpe beatissima morte, post exactos, in omni scelere, multos annos, decedere. Sed defendit se Deus, à misericordia non nisi in miseros exhibenda; & tranquillat animum vel in inuidias, vel in indignationes ebullientem. *Fili, inquit, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt: epulari autem & gaudere oportebat, quia frater tuus hic, mortuus erat, & reuixit: perierat & inuentus est.* Noli ergo indignari, tu Iudæ; si populi Gentilium maiore gratia diuini luminis ac fidei illustrantur. Noli tu, qui tibi iustus videris, putare, Deum iniustum esse, si peccatores recipit ad se reuertentes. *Tolle, quod tuum est, tuâque gratia contentus esto; Deum non vis esse Deum, si non*

non vis esse misericordem. *Dominus patiens* Num. 14
est multa misericordia, auferens iniquitatem 18.

& scelera, inquit Moyses. Quid quod neq;
 se iustum esse ostendit, qui iustum Deum ac-
 cusat; qui peccatoribus inuidet; qui deniq;
 se iustum existimat, & tanquam iustum ia-
 ctans ait: *Nunquam mandatum tuum pre-* Luc. 15. 29
terui. Nihil mihi conscius sum; ait Apосто- 1. Cor. 4
 lus, *sed non in hoc iustificatus sum.* Quid ergo 4.
 alijs vult misericordiam inuidere, qui ea
 ipse indiget? *Dicendum est,* ait S. Chryso-
 stomus, *quod nullus sanctorum dolet in talibus,*
immo bona aliorum sua existimat.

§. VIII.

Misericordia Christi erga latronem in cruce.

Nostri igitur existimemus omnia eius-
 modi bona, quæ, dum alijs à bono Deo ex-
 hibentur, nostra fiunt charitate, nostra i-
 mitatione; vt discamus, non desperare, e-
 tiam si in peccatis consenuerimus. Hinc in
 quintum exemplum, Latro ille manifesta-
 rius iam iam acturus erat, in patibulo, ani-
 mam, & vix agere cæperat pœnitentiam,
 pauca illa pronuncians: *Domine memento* Luc. 23.
mei, cum veneris in regnum tuum, cum sta- 42.
 tim à mitissimo IESV audiuit: *Amen dico ti-*
bi, hodie mecum eris in Paradiso. Petiuerat il-

le, non vt statim, sed vt, cum in suum regnum veniret, recordaretur sui, respondit, Christus: *Hodie mecum eris in Paradiso*: adeò pronus est ad dandum, vt citiùs det, quàm petatur. Et vide cui det? homicidæ, latroni, illi ipsi, qui paulo priùs Christo in cruce pendenti, ipse etiam pendens ac desperatè propemodùm petulans conuitiatus erat.

S. Ambrosius in c.
23. Luc.

Ita enim loquitur S. Ambrosius: *Mattheus & Marcus duos conuitiantes inducunt latrones, Lucas unum conuitiantem, & unum reprehendentem. Fortasse & iste priùs conuitiatus est, sed repentinè conuersus. Pulcherrimum autem datur affectanda conuersionis exemplum.*

O DEVS, quàm promptus es ad ignoscendùm! quàm tardi nos ad veniam à te flagitandam! & tamen ignoscis illi linguæ veniam petenti, quæ, eodem penè momento, te sacrilegè lacerauit? Quis hanc bonitatem tantam potest comprehendere, nisi qui te credit infinite bonum? Credens autem, quis desperet, si in cruce latro saluatus est: antè paululum homicida, post paululum accusatus, conuictus, damnatus, suspensus & liberatus. Noli mirari, ubi damnatus, sed ubi liberatus, ubi mutatus. Hæc pius

S. Augustinus. serm.
37. in
Ioan.

Afer.

§. IX.

§. IX.

Alterius latronis conuersio.

Eadem bonitas, in sexto exemplo atque alio quodam latrone, ad accendendam, in maximis etiam peccatoribus, spem eluxit.

Moses Ethiops, conditione seruus, propter naturæ suæ improbitatem, ex heri sui domo profugit: atq; ubi prædari didicisset, paulo post prædonum cohortis Præfectus fuit. Et cum nefaria multa scelera peregisset, & ad cædes patrandas audax factus esset, ex præfracta quadam temeritate monasticam ingressus est vitam, philosophariq; prorsus incepit, strenuè admodum ad virtutem grassans. Quòd autem priore vitæ instituto, & corporis valida constitutione, rursus ad voluptatem per imaginationes incitatus alliceretur, varijs exercitijs carnem domare summoperè contendit. Et quandoq; quidem solo pane, absq; obsonio usus, quandoq; autem, plurimo opere perfectò, ad quinquaginta, diè quolibet, preces fecit. Et sex continuis annis, noctes totas, peruigilio exegit, stans atq; orans: ita ut neq; genua inclinaret, neq; prorsus oculis ad somnum propendens conuieret. Porro noctu Monachorum domicilia circumiens, clam uniuscuiusq; hydriam auferebat, eamq; aqua repletam in locum suum reponebat. Idq; ingen-

Nice-
phor.
list. l. ii.
hist. Ec-
cles. c. 36.

tis laboris fuit, propterea quòd inde locus, ubi
 aqua fluebat, alijs quidem decem, nonnullis au-
 tem viginti, quibusdam etiam triginta studijs
 abesset. Perlongo verò tempore pristinum suum
 retinuit robur; quamuis multum studij in hoc
 collocaret, ut id debilitaret, & carnem diutur-
 na erumna extenuaret. Dicunt autè aliquan-
 do prædones eum quatuor, qui officinam quietis
 suæ percurrerant, cepisse, vinxisse, atq; in hu-
 meros, sublatis in Ecclesiam deportasse, & Pa-
 tribus, quid de eis statuerent: permisisse: nefas
 esse dicentem, ut in posterum mali quidquam a-
 licui ipse inferret. Neq; unquam quemquam fu-
 isse ferunt, qui tantopere mutatus a vitijs ad
 virtutem summam quam pertigit, pervenerit.
 Incredibilis verò fuit demonibus terror. Et,
 quod supra opinionem omnium est, presbyter e-
 tiam in Sceti factus est, cum quidem quam plu-
 rimos, eo tempore, quo latronum manū duxe-
 rat, interemisset. Et quia talis erat, multos
 eòsq; optimos post se reliquit sectatores.

§. X.

Magnorum peccatorum conuersione perpensa,
 ingredi & alios in spem veniæ pecca-
 tores.

Hoc est, quod supra dicebam: nostra ex-
 istimanda esse, omnia eiusmodi bona, quæ
 dum

dam alijs à bono Deo exhibentur, nostra fiunt imitatione. Nam quantæ spei non est argumentum? quis non obstupescat, ad tantam metamorphosin? Latro tam immanis fit exemplum summæ charitatis? Qui antè, nocturnis in tenebris, aliorum bonis & vitæ insidiabatur, nunc per totas noctes perui- gilat, vt alijs possit aquam præstare? Tot cædium reus, nunc se suumque corpus ca- stigmat? Is qui intemperantissimus vino se ingurgitabat, epulis lacertos ædificabat, nunc solo pane contentus est? æquè in vir- tutem fortis, ac in flagitia priùs fuerat au- dax. Herifuga famulus antè; nunc redit ad Dominum vniuersi, & ei famulari incipit, quem in tot crudelitibus, si quiuisset, ip- sum occidisset? Sic Aethiops pellem mu- tat? sic prædo fit præda? sic homicidarum ductor, fit ductor Anachoretarum? & qui vias infestauit, nunc in seipsum grassatur? ex face nebulonum, nunc lux Monacho- rum? Prope ipse Abbas non credidit, ex tam infami prædone aliquid boni fieri potuisse. Timuit cum illo colloqui: trepidauit, illum ad fores, ne dum in interiora domus, admit- tere: nec supplici ac omnia promittenti cre- didisset. Reiecit, vt pestem, horruit vt latro-

Matth. II.
12.

Pl. 76. 3.

nem, nec sibi persuadere potuit, illas manus ad cœlum sublatas, Numini gratas esse posse, quæ toties humano sanguine fuerunt cruentatæ. Itaque ille, quod precibus non potuit, minis impetrauit; non admittendus, nisi formidatus. Censuit nempe illud ad se pertinere: *Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*; serius in peccando, ferriam quoque pœnitentiam egit. Qua in re multos eôsque optimos, post se, reliquit sectatores; qui quamuis grauibus cooperti flagitijs, quamuis fulmina meriti & Tartara, quamuis sexaginta, aut octoginta annis Deum ad iracundiam prouocauerunt, tamen cogitatione pia tacti, post calumnias, post adulteria, post cædes, post sacrilegia, repente dixerunt: *Nunquid in aternũ proyiciet Deus; aut non apponet, ut complacitior sit adhuc? Aut in finem misericordiam suam abscindet, a generatione in generationem? Aut obliuiscetur misereri Deus? aut continebit, in ira sua, misericordias suas? Et dixi, Nunc cœpi: Hec mutatio dextera Excelsi; quæ neminem respuit, sed latronem de nemore, latronem de cruce, plus quàm latronem ex ipsis quodammodo inferni faucibus recipit ad misericordiæ diuinæ fores pulsantem.*

§. XI.

§. XI.

*Quanta patientia Deus ad cordis nostri ostium
pulsat & expectet?*

Immò tam excellens est diuinæ bonitatis
magnitudo, vt ipsa pulsat, & recipi flagitet.

*Emulare ergo, & pœnitentiam age. Ecce sto
ad ostium, & pulso, inquit, si quis audierit vo-*

*Apoe. 3.
20.*

*cem meam, & aperuerit mihi ianuam, intrabo
ad illum. Abraham & Loth, ille in ostio taber-*

*Gen. 18. 1.
Gen. 19. 1.*

naculi sui, iste in foribus ciuitatis sedit, vt ho-

spites Angelos introducerent; vterq; cucur-

rit in occursum eorum: vterque pronus in

terram, summis precibus, rogauit, vt diuer-

*Ioan. 1.
Luc. 2.*

tere dignarètur. Nunc ipse sæpe Deus stat ad

ostium, ipse pulsat, ipse hospitium rogat; &

sui eum non recipiunt, nec est locus in diuersorio.

Luc. 9. 54.

Quid facere posset, quid deberet, si rem hu-

mano affectu vellet æstimare? Samaritani

aliquando Christum in ciuitatem non rece-

perunt. Cum vidissent autem discipuli eius Ia-

cobus & Ioannes, dixerunt, Domine, vis dicimus

vt ignis descendat de cælo, & consumat illos? Et

cõuersus increpauit illos, dicens: Nescitis, cuius

spiritus estis. Filius hominis non venit animas

perdere, sed saluare. Itaq; etiam repudiatus

stat ad ostium, & pulsare perseuerat; idque

non solum ob suam immensam bonitatem,

Matth. II.
22.

sed etiam ob preces & bonitatem suorum. Cum enim vel Sancti eò mansuetudinis perueniant, vt neq; de extremè desperatis desperent; quantò magis decet ipsum Magistrum Sanctorum (qui dixit: *Discite à me, quia mitis sum*) esse in eosdem benignum, atque misericordem?

§. XII.

Magnorum est, vt sint in aduersarios benigni.

Suspiciuntur homines, & laudibus in cælum tolluntur, qui se ipsos vincere, aduersarios benignè habere, & facilè ignoscere possunt ijs, à quibus violati fuerunt. Et, Poëta teste, *Quò quisq; est maior, magis est placabilis ira.* Certè Ecclesia S. Stephani, pro lapidatoribus suis Deum precantis, exemplum intùita, ita nos docet orare: *Da nobis, quesumus Domine, imitari, quod colimus, vt discamus, & inimicos diligere: quia eius natalitia celebramus, qui nouit etiam pro persecutoribus orare.* Si ergo pulchrum est hominibus, benefacere ijs, à quibus maleficio affecti sunt; quantò id ad Numinis gloriam erit conuenientius? Neque enim potest, in vlla virtute, infinitis modis perfectus Deus, à mortalibus superari. Nihil ergo mirum, si
summa

summa maiestas illius læsa, non tantum veniam petentes in gratiam recipit, sed si etiam ultro eos quærit, & ad ostium cordis illorum stans pulsatur, & rogatur, ut aperire velint, gratiamque recipere, quam à se, cum maxima iniuria, excluderunt. Igitur ut septimum exemplum addam.

§. XIII.

Luculentum diuina bonitatis, etiam in desperatissimos, exemplum.

Luculenta eiusmodi res accidisse legitur, in B. Catharinæ Senensis vita. Erat Senis, Anno Christi 1370. ciuis, cui nomen Andreas Naddini, opes copiosæ, si aurum spectes, nullæ, si consideres virtutem. Nam plerumque quibus aurum nimis charum est, non est nimis chara virtus. Itaque hic homo cum alijs plerisque flagitijs coopertus, tum etiam præcipue tesserarum ludo ita erant mancipatus, ut si ludendo, perderet nummos, Diuos, Deumque ipsum conuitijs profcindere identidem, cælumque detestabili execratione implere non vereretur. Quadragesimum iam ætatis suæ attigerat annum, cum eum diuina vindicta censuit, non diutius differendum. Graui igitur morbo affecit, quo crudescente, depositus iam videbatur.

Raymūd.
è Capua
apud Sur.
19. Apr.

Nec minùs anima, quàm corpus ægrotabat. De corpore Medici desperauerant, non item de anima Religiosi. Venerunt itaq; ad eum multi homines pij, inter quos etiam vtriusque sexus cænobitæ, atq; inprimis Parochus illius. Hi eum, vt fit, præsentis periculi, instantisq; mortis admonuère; hortati sunt, vt peccata sua in memoriam, se in pœnitentiam reduceret, sacerdotique confiteretur, quæ alioqui æternùm luenda essent. Surdo loquebantur. Ille enim, qui sacras ædes adire, aut sacris initiatos honorare nunquam consueuerat, pronum habuit etiam sacrorum sermones contemnere. Itaque sana suadentes, quasi importuna loquentes, repulit, & à se exire iussit, nihil sibi cum Deo esse, dicitans, nihil Deo secum. Peruenit hæc desperationis fama ad aures F. Thomæ, qui S. Virgini Catharinæ Senensi à sacris confessionibus erat. Hic, insigni animæ huius percunctis zelo, Catharinam adiuit, rogauitque, vt diuinam desperatissimo homini miserationem precibus quàm enixissimis impetraret. Paruit illa, neque precari cessauit antè, quàm Christus illi se sisteret, causamq; redderet, ob quam meritò miser perire sineretur. An non pereat, inquebat, cuius blasphemum

num os, si posset, me ipsum perditum iret, cuius flagitia mundum implent, & ad cælum vsque pertingunt? qui, vt alia fileantur, etiam tabulam, in qua mea, Matris meæ, aliorumque Diuorum imagines impictæ erant, ausus est, sacrilega manu, in ignem jactare? nonne & ipse dignissimus est, vt æternis gehennæ flammis exuratur? Nonne par est, vt, quod mihi fecit, ipse quoq; patiatur? Hæc atque alia talia Virgini dicebat Christus, vt peccatoris ostenderet abominandam fœditatem. Verùm Catharina, & salutis animarum sitientissima, & gnarissima diuinæ misericordiæ esse inexhaustam immensitatem, cum precibus, etiam vberrimas lachrymas fudit, neq; desijt antè, quàm mitissimus Dominus huic tam impio peccatori decumbenti appareret, atque, in vicem Parochi, ad peccata confessione delenda hortaretur, veniam, si id faceret, liberalissimè pollicens. Quem non flecteret tanta bonitas? quis conditionem tam fauentem non acceptaret? Ergo ille paulo priùs saxo durior Andreas repentè mollescit, erumpit in vocem, clamat, se Christum videre, enimuerò etiam audire monentem, ne Confessionem insuper habeat, sed viam sibi paret ad veniam tot,

scele-

scelerum obtinendam. Itaque quantocyus Confessarium acciri postulat, quem modico prius eliminârat. Curritur. adest sacerdos. confitetur Andreas, ingenti animi dolore: condit testamentum sanctissimè, malâmq; vitam, optima morte, consignat. Verè igitur ille dixit: *Non est desperandum de malis, sed pro ipsis, ut boni fiant, studiosius supplicandum, quia numerus Sanctorum semper de numero auctus est impiorum.*

S. Augu-
stin. lib.
de vera
innocent.
cap. 184.

§. XIV.

Promptiorem esse Deum ad misericordiam nobis exhibendam, quam nos ad eam acceptandam.

Acta personis rebusq; respondere necesse est,

S. Atha-
nas. orat.
contra
idola.

Psal. 76.

Pl. 110. 2.

Num. 14.

18.

Pl. 144. 9.

inquit S. Athanasius, *ut quis author fuerit, ex opere ipsius contestatum reddatur, & ex authore vicissim, quale sit opus agnoscat.* Quod cum ita sit, meritò, audita eiuscemodi historia, exclamari potest: *Hac mutatio dextera excelsi; neque enim alia manus talia facere potest: itémque Magna opera Domini magnum testantur operatorem. Tantò enim maior est Deus, quantò misericordiam ostendit ampliorem. Vnde cantatur: Dominus patiens, & multa misericordia, auferens iniquitatem & scelera: Et miserationes eius,*

eius, super omnia opera eius; dummodo nos
 ijs velimus vti, aut eas acceptare. Nam pla-
 nè ita est, promptius dat Deus beneficia, quã
 homines illa acceptent. Eo fine Balthasar
 Alvarez vidit Christum Dominum nostrum,
 praclaris donis valde onustum, & onere illo quo-
 dammodo afflictum, ac desiderantem exonerari,
 & propensum se ostendentem ad gratifican-
 dum exoneranti. Et quamuis magno desiderio
 id cuperet, non tamen onus deponēbat; eò quòd
 vasa deēssent, in quibus eius dona reponerentur.
 Pronior ergo est Deus, ad offerenda benefi-
 cia, quàm nos ad ea auferenda. Vnde rectè
 Propheta: *Deus meus, misericordia mea. Pec-*
camus grauiter, inhaeremus peccato pertinaci-
ter; gaudemus de peccato, post peccatum am-
bulamus. Extenso collo peccatum nostrum pre-
dicamus, nec abscondimus, & tu placatus es?
 ait ille. *Nos te prouocamus ad iram, tu au-*
tem conducis nos ad misericordiam: nos irrita-
mus te ad furorem, tu autem differs vindictam.
Iusto exterminio punire poteras peccantes, sub-
uertere negligentes: sed patientia tua expectat,
ut corrigamus penitentes. Deus ergo meus, mi-
sericordia mea! Nunquid non hac est iniustitia?
sed nunquid est iniustitia, apud Deum? Absit.
Quodenim sustinet Deus, iudex iustus patien-
 ter,

Ludouic.
 de Ponte
 in vita
 Aluarez.
 c. 7. §. 2.

Psal. 58.
 S. Augu-
 stin. in
 tract. de
 Visitatione infir-
 mi. serm.

ter, totum Deus est. Neq³ enim aliter Deus
esses, nisi flectereris, nisi patereris, nisi misere-
reris. Quodcumq³ igitur facis, tuum est: quod
tuum est, bonum est. Quod igitur facis, bonum
est, Deus meus misericordia mea.

§. XV.

*Admiranda Turca ad fidem nostram vocatio,
& conuersio.*

Sicut, octavi exempli loco, prorsus bo-
num & admirabile erat, quod Româ Dilin-
gam perscriptum fuit, Neapoli An. 1640.
(an. 1641?) accidisse. Ibi Turca mancipi-
um, curiositate populi allectus, cum reli-
qua turba, domum quandam sacram, in
qua, Natalibus Christi Domini festis, ra-
rissimi artificij elegantiaq³; Præsepe viseba-
tur, ingressus oculos à longè stans, ignota
pietate, impleuit. Nulli vnquam sua curio-
sitas felicior fuit. Nam ecce procul confi-
sistentem Turcam, atque nihil minùs cogi-
tantem fabrefactus è materia Christus in-
fans, è præsepio respicere; tum etiam, pro-
tensa manu, & indice digito annuere, atq³
ad se vocare cæpit: quin & vocem claram
addidit, cunctis, qui aderant, in stuporem
raptis. Neque verò annuere cessauit antè,
quàm ille attonitus ac tremens accederet.

Vbi

Scriptit
hoc An-
tonius
Ceschi,
18. Janu-
ar. An.
1643.

Vbi accessit, egit Christus ipse Catechistam, hominem Turcam res fidei necessarias docuit, monuitque, vt Baptismo se quàm primum tingi curaret; fore enim, vt, intra breue tempus, secum in cælo esset. Profecit insigniter, sub tali magistro, Turca; rem disertè narravit; baptismum petijt, obtinuit; & paucos post dies, grauiter ægrotans, iamque ipsi morti vicinus, palam professus est, mori se non posse priùs, quàm Sacrum viaticum accepisset. Accepit, & spiritum cælo reddidit. Miraberis, Lector, hanc tantam Dei bonitatem. at scito, omnibus ad præsepe Christi confluentibus annuere misericordem Dominum; omnibus documenta diuina tradere. Non vident, neque audiunt hoc omnes? in ipsis culpa est, quia sponte cæci sunt, & vitijs obturati non habent *aures audiendi*. At, qui *aures audiendi* habent, audiunt puerulum IESVM è præsepio non solùm vagientem, sed etiam pannis paupertatem, frigoris tolerantiam patientiam, lachrymis pœnitentiam, denique vultu, gestu, totius corporis habitu, omnes virtutes docentem; incensique amore tam immenso infantis, iam tum, pro Mundo, patientis, toti, se proijciunt in mare diuinæ boni-

bonitatis. Philæni, aut, vt Athenæus eos appellat, Philotoconistæ, optauerant olim, vt in balænas conuerterentur, dummodo mare in pretiosissimum vinum mutaretur, in quo se se possent continuò volutare. O quantum est mare amor Dei; ô quàm dulcis Oceanus, immensitas diuinæ bonitatis? omnes prorsus in eum se conijcerent, omnes in eo, velut pisces, natate optarent, si eius agnoscerent suauitatem. Immo omnes in eo submergi, & animam, amore ebriam, ponere cuperent; quemadmodum Georgius Clarentiæ Comes, qui (ob suspicionem affectati regni, ab Eduardo I V. huius nominis rege Angliæ, fratre suo, iussus mori, & genus mortis, quod sibi magis placeret, eligere) voluit vino Cretico, seu, vt vulgò vocant, Maluatico, suffocari, coniectusque in vas plenum huius vini, illud sensim forbendo suauiter submersus est; ita, præ amoris dulcedine, toti in Deo mergerentur omnes, *si quàm suavis sit Dominus*, gustauissent; neq; etiam mille mortes sentirent charitate inebriati.

☉(o)☉

CAP.